

Tizenkét évesek barátkozási szokásai és baráti kapcsolatai az iskola tükrében

Dolgozatomban a tizenkét éves korosztály baráti kapcsolatait és barátkozási szokásait vizsgálom, különös tekintettel az iskolai barátságokra. Az iskolai barátságok jelentős mértékben meghatározzák a gyerekek viselkedését az iskola falain belül és kívül is. Két Borsod-Abaúj-Zemplén megyei általános iskola négy hatodikos osztályának a diákjai töltötték ki a szociometriát és a barátkozási szokásokról készült kérdőívet. Arra törekedtem, hogy megtudjam: mit is jelent a barátság a tizenkét éves diákoknak; hol és hogyan kötik baráti kapcsolataikat, valamint azt, hogy a nem és a településtípus figyelembevételével differenciálja-e a diákok barátkozási szokásait és baráti kapcsolatait. Eredményeim szerint a nem és a településtípus nem befolyásolja a barátságokat. Feltételezésem szerint ezt a jelenséget az internet használatának terjedésével lehet magyarázni, amely kiküszöböli a földrajzi távolság okozta nehézségeket.

A kutatás

Napjainkban az individualizáció és az elmagányosodás az emberi kapcsolatok átalakulásához vezet. Kutatási adatok szerint barátaink száma folyamatosan csökken(t), barátságaink differenciáltakká váltak (érdeklődéshez kötött barátság), és a barátság bizalmas jellege is háttérbe szorul(t). A tendencia a gyermekek körében is megfigyelhető. A barátság általános formájában nem kötődik intézményekhez, azonban a gyermekek baráti kapcsolataiban az oktatási-nevelési intézmények jelentős szerepet játszanak (tanulás, iskolai rendezvények, utazás, információkeresés és kommunikáció az interneten) (CSEPELI, 2001; TÓTH, 2005).

Két Borsod-Abaúj-Zemplén megyei általános iskola hatodik osztályos diákjai körében végeztem felmérést: egy vidéki osztály és egy városi iskola három osztályának – összesen 107 fő – teljes körű lekérdezésére törekedtem. Szociometria segítségével térképeztem fel a diákok osztályközösségen belüli kapcsolatait, és kérdőív segítségével gyűjtöttem információkat barátkozási szokásaikról. Feltételeztem, hogy a tizenkét évesek barátságképe, baráti kapcsolatai és barátkozási szokásai nemi hovatartozás és településtípus szerint eltérést mutatnak: a fiúk kevesebb kérdésre válaszolnak, és válaszaik rövidek lesznek; a falusi diákoknak kevesebb baráti kapcsolatuk van és kevésbé elfogadók, azonban

összetartóbbak, mint városi társaik. Feltételeztem, hogy az iskola jelentősen befolyásolja baráti kapcsolataikat: ott, illetve hozzá kapcsolódó tevékenységek során kötik kapcsolataikat; ott találkoznak barátaikkal stb.

A diákok és barátkozási szokások

A kérdőívet 95 fő töltötte ki: 16 (11 lány és 5 fiú) falusi diák a 19-ből; 23-an (14 lány és 9 fiú) az első, angol tagozatos városi osztály 24 diákja közül; 32-en (12 lány és 20 fiú) a második városi osztály 35 tanulójaiból, és 24-en (12 lány és 12 fiú) a harmadik városi osztály 29 diákjából. A diákok 90 százaléka 3–5 főből álló családokban él; közel kétharmaduknak egy vagy két testvére van: kicsi a csonka családok, az egyke és a háromnál több testvérrel rendelkezők aránya. A falusi iskolában tanuló diákok többsége nagycsaládban él, és egyikük sem egyke, míg a városi diákok egy tizede egyedüli gyermek. Egyharmaduk falvakban lakik, innen utaznak a városi iskolába. A diákok fele-fele arányban élnek családi házban illetve bérházban. A falusi diákok mellett az első, tagozatos és a második városi osztály tanulóinak fele, illetve a harmadik városi osztály diákjainak egy harmada lakik családi házban. A diákok többsége angolul és németül tanul, a nyelvet leginkább az iskolában, ezenkívül pedig otthon oktatóanyagokkal sajátítják el. Közel 15 százalékuk titkolta el tanulmányi eredményét; a válaszolók közel fele jó, míg a többiek közepes illetve kiemelkedő eredményről számoltak be. A falusi iskola diákjai közül senki sem gondolja azt, hogy a legjobb tanulók közé tartozna. A gyermekek közel egyharmada nem ismeri szülei iskolai végzettségét, csak azt tudják, hogy dolgoznak-e (közel 90%-nak van állása). A családok anyagi javakkal való ellátottsága jónak tekinthető. Többségük rendelkezik autóval, mobiltelefonnal, videóval, számítógéppel és internet-hozzáféréssel; kevesen telekkel/nyaralóval, lappal, LCD/plazma tévével és mosogatógéppel. Az utóbbi két tényezőnél kivételt jelent az első, angol tagozatos városi osztály. A diákok szinte kivétel nélkül rendelkeznek mobiltelefonnal és kerékpárral; utóbbit szinte minden diák rendszeresen használja. A városi iskola diákjai közül néhány fiú valamilyen harcművészetet (judo, kickbox stb.) tanul. Szabadidejükben legtöbbször televíziót néznek, barátaikkal vannak, számítógépeznek/interneteznek, és DVD-filmeket néznek. A diákok közel fele vesz részt valamilyen külön foglalkozáson, szakkörön. Ez leginkább a városi iskolának a városban élő diákjaira jellemző; mivel a városi iskolába járó falusi gyermekeknek figyelembe kell venniük az utazást is. Emellett a falusi iskola négy tanulója vesz részt valamilyen szakkörön. A legtöbb baráttal (osztálytársaik és évfolyamtársaik között is) a harmadik városi osztály diákjai rendelkeznek. A legkevesebb osztálybeli baráttal a falusi osztály rendelkezik, azonban összes baráti kapcsolatukat tekintve a második helyet foglalják el. A gyermekek húsz százaléka hatvan főnél nagyobb, míg a legtöbbször harminc fő alatti baráti körrel számolnak be. A lányok nagyobb arány-

ban választják barátaikat osztálytársaik és évfolyamtársaik közül, mint a fiúk. A fiúk illetve a városi diákok több barátot említenek, mint a lányok illetve falusi társaik (falusi iskola és városi iskola bejáró diákjai is). A lakópark(ok)ban élő gyermekek rendelkeznek a legtöbb baráttal. Barátaikat a legtöbben az iskolában, az osztályukban, a lakóhelyükön vagy a barátaikon keresztül találták; a lányok és a fiúk között annyi különbség fedezhető fel, hogy a lányok bevásárlóközpontokban/plázákban is ismerkednek, míg a fiúk nem. Barátaikkal leggyakrabban az iskolában és az iskola környékén találkoznak; a lányok további találkozóhelyként a mozikat és a bevásárlóközpontokat is említették. Osztálybeli barátaikkal szinte mindent megbeszélnek. A ritkábban említett témák közé tartoznak a rejtvények, rejtvényfejtés mindkét nem esetében. A fiúk is beszélnek az asztrológiáról, a divatról, a fogyókúráról, a szerelemről, a szépségápolásról; míg a lányokat is érdekli a sport, az autók, motorok, a politika stb. Egyes témák esetében a fiúk vagy a lányok túlsúlya jellemző: a fiúk leginkább a politikáról, az autókról, motorokról és a számítógépes játékokról; míg a lányok a divatról, a fogyókúráról; a könyvekről, a környezetvédelemről, a szegénységről, a szépségápolásról és a szerelemről beszélgetnek.

Barátságfogalom

A falusi osztály 15 (11 lány és 4 fiú) diákja adott választ a kérdésre. A diákok legnagyobb arányban a barátság kapcsolatjellegét említik, ezt hasonló arányban követi a beszélgetés fontosságának hangsúlyozása. A másiknak nyújtott segítség a válaszok ötödében fordul elő, míg legkisebb arányban a barát valamilyen tulajdonsága a jellemző. A lányok esetében az eredmények nagyjából megegyeznek a csoportra jellemzővel, míg a fiúk számára a barátságban az a legfontosabb, hogy segíteni tudjanak egymásnak; ezt követi a barátság kapcsolatként való értelmezése. Végezetül azonos arányban tartják fontosnak a beszélgetést és a barát valamilyen tulajdonságát. A lányok barátságfogalmai részletesebbek (átlagosan négy szempont), míg a fiúk válaszait inkább az egységesség jellemzi. A lányok és a fiúk válaszaiban is egyaránt megjelenik az együttlét, a segítség, a szeretet és az hogy mindent meg tudnak beszélni a baráttal.

Az első, angol tagozatos városi osztály 21 (14 lány és 7 fiú) tagja válaszolt a kérdésre. A diákok a barátság fogalmának meghatározásakor legnagyobb arányban a barátságot kapcsolatként definiálták, ezt hasonló arányban követi a segítségnyújtás és a barátra vonatkozó tulajdonság említése, végezetül a beszélgetés. A lányok és a fiúk válaszai azonban jelentős eltérést mutatnak. A lányok legnagyobb arányban a kölcsönös segítséget említik, majd a barátság kapcsolat jellegét, a barát valamilyen tulajdonságát és végül a beszélgetést. A fiúk válaszaik több mint fele a baráti kapcsolatot; nagyjából ötödük a barát tulajdonságát és körülbelül egy tizedük a beszélgetést, és szintén ugyanennyien a segítséget em-

lítik. A fiúk – a falusi osztályhoz hasonlóan – többségében egysíkú válaszokat adnak, míg a lányok sokrétűbbeket (általában két szempont). A lányok és fiúk is említették a fogalom definiálásakor a jó viszonyt, a kitartást; az együttlétet; az igaz barátot; a bizalmat és azt, hogy számíthatnak barátaikra.

A második városi osztály 26 (11 lány és 15 fiú) diákja adott választ a kérdésre. A diákok a barátság kapcsolati tényezőit említik a legnagyobb arányban, míg a másik három tényező nagyjából 20–20 százalékban fordul elő. A lányok legfontosabbnak a beszélgetést tartják, hasonló arányban szerepel a baráti kapcsolat, és végezetül 15–15 százalékban fordul elő a segítségnyújtás és a barát tulajdonságainak említése. A fiúk legtöbbször a kapcsolatot említik, ezt a másik segítése követi, végezetül a barát tulajdonsága és a beszélgetés. A kapcsolat mindkét nem esetében fontos szempont, azonban, míg a lányoknál a beszélgetés (megnyílás a másik előtt) a fontosabb, addig a fiúk inkább a segítségnyújtást hangsúlyozzák. A fiúk és a lányok válaszai is átlagosan két-két szempontot említenek. Válaszaikban mind a két nem tagjai említik a jó viszonyt; a kitartást; az együttlétet; a titkok megbeszélését; a segítséget, a bizalmat és végezetül azt, hogy minden megbeszélhető a baráttal.

A harmadik városi osztály 21 (11 lány és 10 fiú) tagja válaszolt a kérdésre. A csoport, a lányok és a fiúk is válaszaik felében a baráti kapcsolatot jelölték meg, ezt a beszélgetés, a segítség és a barát tulajdonsága követi. A lányok és a fiúk válaszai sem egysíkúak: a fiúk válaszai részletesebbek (átlagosan két-három szempont), mint a lányok (átlagosan két szempont) által adott válaszok. Mindkét nem tagjainak barátság-meghatározásában szerepel a jó viszony; az együttlét; a segítség; a bizalom és az, hogy minden megbeszélhet a barátjával.

A négy osztály adatainak összesítése után a legtöbb szempontot a legnagyobb létszámú második városi osztály diákjai írták le. Ezt az első, tagozatos illetve a harmadik városi osztály, majd a legkisebb osztálylétszámú falusi osztály diákjai követték. Vagyis az osztálylétszám és a megemlített szempontok száma között összefüggés fedezhető fel: a nagyobb osztálylétszám több megjelölt szempontot eredményez, mint a kisebb.

Mind a négy osztály esetében a kapcsolatot említették a legtöbben. Ezt a beszélgetés és a barát tulajdonsága követte (beszélgetés és tulajdonság: a falusi osztály és a harmadik városi osztály; tulajdonság és beszélgetés: az első, tagozatos városi és a második városi osztály). Mind a négy osztály esetében a segítséget említették a legkevesebben.

A lányok szinte kivétel nélkül válaszoltak a barátságra vonatkozó kérdésre, míg a fiúknál a válaszadás hiánya jelentősnek nevezhető: nagyjából tíz fiú nem válaszolt. Ez leginkább a fiúk és lányok eltérő szövegalkotási és kifejezési készségével magyarázható, mivel a lányok az adott életkorban jobbak a szövegek összeállításában, és beszédképességük is fejlettebb (TÓTH, 2005).

Lutte és társai (MÖNKS 1998) kutatásai szerint a 10–18 éves korosztályban a barátság ismérvei a közös érdeklődés és tevékenységek, a kölcsönös nyitottság, a kölcsönös bizalom, az empátia és őszinteség, az egymást kiegészítő tulajdonságok és az intim viszony. A megkérdezett diákok válaszaiban a közös érdeklődés és tevékenységek, a kölcsönös nyitottság, a kölcsönös bizalom és az egymást kiegészítő tulajdonságok szerepeltek, azonban az intim viszony, az empátia és az őszinteség kimaradtak.

Kon (1977) elmélete, amely szerint a lányok minden életkorban hangsúlyozzák a megértés fontosságát, míg a fiúknál egyetemista korig a kölcsönös segítségnyújtás a barátság legfontosabb eleme, csak a falusi osztály esetében igazolódott.

Az osztályközösségek

A szociometriát 101-en töltötték ki: a falusi osztály 16; az első városi, angol tagozatos osztály 23, a második városi osztály 34, a harmadik városi osztály 28 diákja.

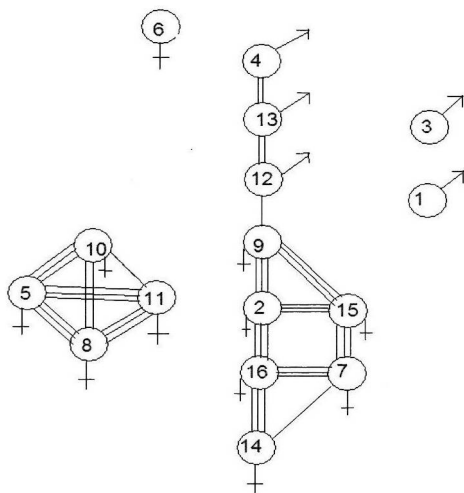
Kolomonszkij (1980) szerint az egyének csoportszerkezetben elfoglalt helyét, és a felmérés során adott válaszokat számos tényező befolyásolhatja. Elsőként a tanulmányi eredmény hatása említhető meg, amely a tanulás során megjelenő tanulói személyiségvonásokban figyelhető meg. Általában azok a gyermekek alkotják a közösségek központját, akik figyelembe veszik a közösség érdekeit, és tenni is akarnak ezért. Közülük leginkább a jó tanulók alkotják a központokat, segítők pedig kevésbé jól tanuló társaik közül kerülnek ki. A tanár a jobb tanulmányi eredményre motiválás közben is befolyással lehet a közösségre: a rossz tanuló – még ha részt vesz is a közösség életében – peremhelyzetbe szorulhat az eleve társtalanok és az elszigetelődő személyek mellé (MARTONNÉ, 2007). Az életkor is befolyásolhatja a csoport szerkezetét: a kisiskoláskorúak számára a tanár lenyűgözése fontos, a serdülők inkább saját kortársaiknak szeretnének megfelelni, akár a tanár és a közösség érdekeinek feláldozása révén is. Végezetül a diákok személyes tulajdonságai és viselkedésük is befolyásolhatja csoporton belüli elhelyezkedésüket (KOLOMONSZKIJ, 1980).

A falusi osztály központi magja az átlagnál jóval nagyobb, a közösség központját két tíz főből álló csoport (2, 7, 9, 14, 15 és 16, illetve 5, 8, 10 és 11) alkotja, bár az utóbbi klikknek is tekinthető. A hat főből álló központhoz kapcsolódik lánc alakzatban a három befolyásolt személy. A lányok központi helyzete jellemző, emellett azonban nem beszélhetünk a fiúk peremhelyzetre szorulásáról és nemi elkülönüléséről sem. A csoport tagjainak több mint 60 százaléka zárt alakzatban (háromszög, négyszög stb.) helyezkedik el. Kapcsolataik sokrétűek. A csoport együttműködési készsége és együttes teljesítményük szintje átlagosnak mondható. A megjelölt személyek (óhajtott vagy deklarált kapcsolatok) és a viszonzott, vagyis kölcsönös kapcsolatok számának összehasonlítása a közösség tagjainak

fokozott kapcsolati stabilitására utal. A közösség stabil, azonban három marginalizálódott tagjának nem nyújt biztonságot. A hatodik osztály nagyon fejlett többközpontú szerkezetet hozott létre: a közösség tagjainak majdnem kétharmada a két zárt alakzatban helyezkedik el; a közösségnek kevés magányos tagja van. A csoport légkörét a konformizmus jellemzi, vagyis a rokonszenvi választásait is a közvélemény ítéletének rendelik alá a közösség tagjai, egyfajta ítéleti sablont létrehozva: a választást vélt vagy valós előírásoknak, szabályoknak megfelelően végzik. A jó tanulónak, jó szervezőnek ítélt személyeket választják leginkább szubjektív, baráti kérdésekben is. A csoportban leginkább a központi alakzatot alkotó személyek rendelkeznek szerepekkel: a 2-es számú lányt választották a legtöbben, őt sztárhelyzetűnek is lehet tekinteni. Azonban a tanulók egy része úgy véli, hogy az 5-ös, 7-es, 8-as, 10-es és 15-ös központi szerepkörű lányokra nem lehet számítani. A hatos számú lány kap még nagy mennyiségű negatív jelölést. Azonban csak negatív megítélésű személy (bűnbak) nincs a közösségben: tizenegy személy megítélése kifejezetten pozitív, míg a többieké vegyes.

1. sz. ábra

A falusi iskola szociogramja

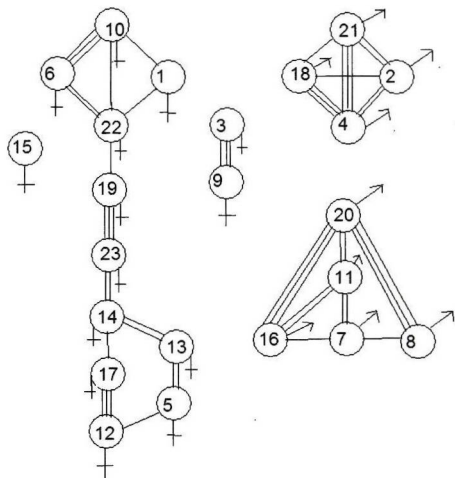

Az első, angol tagozatos városi osztály központi szerepkörű és peremhelyeztű tagjainak aránya is nagyobb, míg a befolyásolt személyeké jóval kisebb az átlagosnál. A négy zárt alakzat közül kettő alkotja a központot (1, 6, 10 és 22, illetve 5, 12, 13, 14 és 17), míg a fennmaradó kettő a közösség peremére szorult. A két központi alakzatot egy kéttagú, lányokból álló lánc köti össze. A perifériára szorult az osztály összes fiúja (két klikkbe tömörülve) és három lány (egy pár és egy magányos). A közösségben a lányok dominanciája nyilvánul meg, a fiúk

nem tudnak a közösség életébe és döntéseibe beleszólni. A kölcsönös kapcsolatok aránya nagyon magas (átlagosan 1,2), ami jelzi a magányosok alacsony számát (1), és a közösség stabilitására utal. A közösség tagjainak együttes teljesítményi szintje az átlagos övezetbe esik. Jellemző a kapcsolatok fokozott stabilitása. Az első, tagozatos városi osztály egyközpontú, széles peremű szerkezetbe tömörül. A csoportlétkört szintén a konformizmus jellemzi. A diákok rokonszenvi döntéseiket is szabályok alapján hozzák meg. A két központban szereplő személyeket nevezik meg leggyakrabban a szerepek betöltőiként: az 5-ös, a 6-os, a 14-es és a 22-es lányt. Emellett a 16-os fiút is több kérdésnél (legműveltebb és legszorgalmasabb) nevezik meg. A 6-os fiú és a 14-es lány kapja a legtöbb pozitív választ (őket akár sztárhelyzetű személynek is lehet tekinteni). Negatív megítélést a 18-as és a 20-as fiú, a 3-as és a 15-ös lány szenved el. Közülük a két lány nagy valószínűséggel bűnbakként vesz részt a közösség életében.

2. sz. ábra

Az első, angol tagozatos városi osztály szociogramja

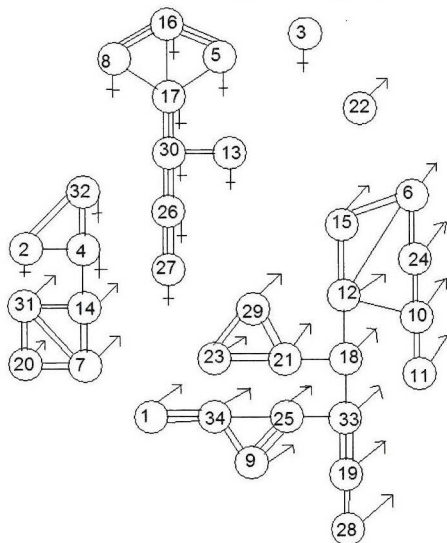

A második városi osztály három nagyobb alakzatra (egy fiú, egy lány illetve egy vegyes) és két magányosra osztható. Központi magjának és a magányosoknak az aránya nagyobb, míg a befolyásolt övezet jóval kisebb az átlagosnál. A központ három alakzattól (6, 10, 12, 15 és 24; 21, 23 és 29 illetve 9, 25 és 34) áll, amelyben csak fiúk vesznek részt. A lányok alkotta és a vegyes alakzat, illetve a két magányos a peremre szorul – ez a csoport mintegy két harmadát érinti. Valószínűsíthető, hogy ebben az esetben a lányok vannak kizárva a közösség döntéseiből. A kölcsönös kapcsolatok aránya magas (átlagosan 1,1). A közösség szétesett: a szolidaritás alacsony, a csoport tagjai nem képesek figyelemre méltó

tó együttes teljesítményt nyújtani. A kapcsolatok intenzitása azonban megfelelő lenne a közösség működéséhez. A második városi osztály egyközpontú, széles peremű szerkezetet alkot. A közösség légkörét szintén a konformizmus jellemzi. Mind a rokonszenvi, mind a funkcióválasztásos ítéleteket szabályok alapján hozzák meg a diákok. Érdekesség, hogy a központi személyek kevesebb pozitív ítéletet kapnak, mint negatívát. Pozitívan ítélik meg közülük a 12-es és a 34-es, míg negatívan a 10-es, 21-es és 24-es fiút. Emellett pozitív még a 30-as lány, a 14-es, a 19-es, a 34-es és a 12-es fiú; míg negatív a 3-as lány; a 10-es, a 24-es, illetve a 21-es és a 28-as fiú megítélése. Érdekes, hogy a 32-es lány úgy véli, hogy ő szorult leginkább támogatásra és segítségre, továbbá a 11-es fiú szerint ő az, akit legkevésbé szeretnek társai. Ez arra utal, hogy ezek a gyerekek bűnbakként vesznek részt az osztály életében. Valószínű, hogy a közösséget jellemző konformizmus hatására választották magukat.

3. sz. ábra

A második városi osztály szociogramja

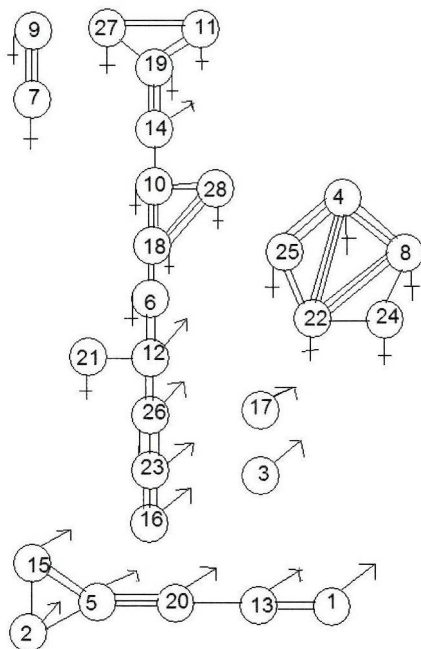

A harmadik városi osztály három nagyobb alakzatra, egy párra és két magányosra osztható. A legnagyobb alakzat összetétele vegyes, míg a másik két csoportosulás kizárólag lányokból illetve fiúkból áll. Az átlagos méretű két alakzathoz (11, 19 és 27, illetve 10, 18 és 28) álló központi mag mellett a befolyásolt övezet kicsi, míg a periféria a közösség több mint felét foglalja magában. A lányok alkotta központ többségében fiúk alkotta befolyásolási övezettel rendelkezik. A közösségben sok a kölcsönös kapcsolat, átlagosan egy jut mindenkire. Az első, angol tagozatos osztályhoz hasonlóan a közösség ebben az esetben is széttagolt, csupán emberek formálisan létrehozott csoportjáról beszélhetünk. A szolidaritás-

suk alacsony, a csoport tagjai nem képesek együttesen cselekedni és kiemelkedő teljesítményt nyújtani. Ezzel ellentétben a csoport tagjainak kapcsolatai stabilnak mondhatók. A csoport szerkezete egyközpontú, széles peremű, ahol két nagyobb csoportosulás, egy pár és két magányos kerül perifériára. Az egyik csoport – a lányoké – klikk, amely képes tovább bomlasztani a közösségnek már kevésbé nevezhető csoportot. A légkört szintén a konformviselkedés határozza meg: a tagok szabályoknak megfelelően hozzák meg döntéseiket. A 18-as lány kapja a legtöbb pozitív és szerepre vonatkozó szavazatot is, őt tartják társai a legalkalmasabbnak az osztályfőnök helyettesítésére és az iskolai rendezvények megszervezésére, ő a legigazságosabb, az osztály legaktívabb tagja, a legműveltebb, a legszorgalmasabb, és társai szerint ő lesz a leghíresebb is. Rajta kívül még a 10-es és a 11-es lány kapott jelentős mennyiségű szavazatot különböző funkciók betöltését illetően. Az osztály megítélése tagjait illetően szélsőséges: 3 teljesen pozitív (24-es és 27-es lány és 26-os fiú) és 1 negatív megítélésű személy (3-as fiú) említhető, ő magányos és valószínűleg bűnbak is.

4. sz. ábra

A harmadik városi osztály szociogramja

Minden osztály esetében a konformizmus határozza meg a légkört, ami a csoport által elfogadott normához való alkalmazkodást jelenti, amely a csoport életének bármely területén megnyilvánulhat (ítéletalkotás, viselkedés stb.) (CSEPELI

2001). A második városi osztály kivételével – ahol a fiúk vannak többségben – minden osztályban a lányok alkotják a közösség központját/központjait. A falusi és a harmadik városi osztályban nem jelent problémát a lányok és fiúk elkülönülése. A harmadik és a második városi osztály esetében azonban nem beszélhetünk közösségről, az osztály tagjai elkülönülnek, nem képesek közös ügyekért hatékonyan együtt dolgozni. Emellett a második városi és az első, tagozatos városi osztályban a nemi elkülönülés is problémá(ka)t okoz. A falusi osztály összetartóbbnak bizonyult, mint a három városi; sokkal kevesebb a magányos a falusi osztályban, mint a városi osztályok széles periferiáján.

Összefoglalás

Összességében elmondható, hogy az oktatási-nevelési intézmények jelentős hatással vannak a baráti kapcsolatok alakítására. Befolyásolják a barátok találkozásának helyeit, a barátságok kötésének módját stb. Emellett az eredmények a nemi és a településtípus szerinti differenciálódás mértékének csökkenését mutatják: a falun és városban élő hatodik osztályos diákoknak nagyjából ugyanannyi barátjuk van; hasonló módon és hasonló helyeken kötik barátságaikat, ugyanazokról a témákról beszélgetnek. A nemi elkülönülés az osztályokon belül még mindig jelentős probléma, azonban lányok és fiúk között is csökkent a különbség; nincs jelentős eltérés a barátaik számát, barátságaik kötésének módjait és helyeit tekintve. Ez utóbbi esetében egy kivétel van: a fiúk nem szoktak a bevásárlóközpontokban barátságokat kötni vagy oda találkozókat megbeszélni a barátaikkal. A jelenség okaként az internethasználatot véltem felfedezni: mind a falusi, mind a városi iskola diákjai nagy arányban rendelkeznek számítógéppel és internet-hozzáféréssel is otthonukban, ezenkívül a városi netkávézókban vagy a falu Teleházában használhatják a világhálót. Az internet kitágítja számukra a világot, ezáltal a földrajzi távolság kiküszöbölését is lehetővé teszi. Számos tanulmány és folyóirat, digitalizált könyvek, filmek, zenék, szemléltető anyagok stb. érhetőek el így el, emellett a diákok iskola utáni kommunikációját is megkönnyíti, mivel megteremt az azonnali véleménycsere lehetőségét is.

IRODALOM

- CSEPELI György (2001): A szervezkedő ember: a szervezeti élet szociálpszichológiája. Osiris Kiadó, Budapest.
- KOLOMINSZKI, Jakov L. (1980): A szociometriai helyzetet (pozíciót) befolyásoló tényezők. In: Pataki Ferenc (szerk.): Csoportlélektan. Gondolat Kiadó, Budapest. 391–430.
- KON, Igor Szemjonovics (1977): A barátság. Fordította Csepeli György. Kossuth Könyvkiadó, Budapest.
- MARTONNÉ TAMÁS Márta (2007): Pályaválasztás és szelekció. A szociometriai módszer

alkalmazása alsó- és középfokú oktatási intézményekben. ELTE PPK Tanárképzési és -továbbképzési Központ, Budapest.

MÖNKS, Franz J. (1998): Fejlődéslélektan. 2. kiadás Fitt Image Kiválasztó, Tanácsadó és Képző Társaság – Ego School, Budapest – Szentendre.

Dr. TÓTH László (2005): Pszichológia a tanításban. Pedellus Tankönyvkiadó Kft. Debrecen.

SEBŐ, ANITA SZILVIA

THE WAY OF MAKING FRIENDSHIPS AND THE FRIENDSHIPS OF THE 12-YEAR-OLD PUPILS IN SCHOOL

In my paper, I examine the twelve-year-olds friend relations and friendship habits, in particular, the school friendships. The school friendships significantly determine the children's behaviour within the walls of the school and outside. The pupils of four sixth-grade classes in two Borsod-Abaúj-Zemplén county elementary schools completed the sociometry and the questionnaire about friendship habits. I have tried to find out what friendship means to the twelve-year-old pupils; where they study and how they make friendships, and type of township and sex that takes into account to differentiate the students' habits of friendship and friend relations. According to the results, type of township and sex doesn't affect the friendship. I presume that this phenomenon may be explained by Internet use increased, which eliminates the difficulties caused by geographical distance.